

14 Ιανουαρίου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ,

Εφεσείων-Εναγόμενος

v.

ΛΟΥΗ ΚΛΑΠΠΑ (INVESTMENTS SERVICES LTD),

*Εφεσίβλητων-Εναγόντων.**(Πολιτική Έφεση Αρ. 7367).*

Δικόγραφα — Καθορισμός επιδίκων θεμάτων — Δεν αλλοιώνονται από το γεγονός ότι επιτράπηκε αναφορά σε γεγονότα έξω από τα επίδικα θέματα — Γενική άρνηση γεγονότων της απαίτησης — Κατά πόσο εξυπακούει προβολή άλλων θετικών γεγονότων που την αποδυναμώνουν.

5

Ο Εφεσείων εφεσίβαλε απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου με την οποία βρέθηκε υπόχρεος να καταβάλει στην Εφεσίβλητη προμήθεια για την εξεύρεση αγοραστή μετοχών του Εφεσείοντα. Τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η Εφεσίβλητη είχε εκτελέσει την εντολή του Εφεσείοντα και ότι, κατά συνέπεια, εδικαιούτο να εισπράξει προμήθεια από τον Εφεσείοντα δεν αμφισβητήθηκαν, αλλά προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι το εν λόγω δικαίωμα της Εφεσίβλητης είχε απωλεσθεί, διότι η Εφεσίβλητη είχε ταυτόχρονα, χωρίς τη γνώση του Εφεσείοντα, εισπράξει προμήθεια και από τον αγοραστή. Ο ισχυρισμός αυτός δεν προέκυπτε από την Έκθεση Υπερασπίσεως, αν και έγινε παρεμπιπτόντως αναφορά σ' αυτόν κατά την επανεξέταση του Εφεσείοντα μετά από σχετική ενδιάμεση απόφαση (ruling) του πρωτόδικου Δικαστηρίου, την οποία η Εφεσίβλητη προσέβαλε με αντέφεση. Ο Εφεσείων ισχυρίσθηκε ότι το ζήτημα είχε εγερθεί έμμεσα με την γενική άρνηση της απαίτησης της Εφεσίβλητης.

10

15

20

Αποφασίσθηκε ότι

(α) Οι αρχές του δικονομικού δικαίου περιορίζουν τα επίδικα θέματα σε εκείνα που προσδιορίζονται από τη δικογραφία. Ο επακριβής προσδιορισμός των επιδίκων θεμάτων συναρτάται άμεσα με το αντιπαραθετικό σύστημα δίκης που ισχύει στο δικαίικό μας σύστημα και απόρροια της φυσικής δικαιοσύνης που επιβάλλει τη διασφάλιση του δικαίωματος διαδίκου για ουσιαστική ευκαιρία απάντησης στις θέσεις και ισχυρισμούς του αντιδίκου του.

25

(β) Η γενική άρνηση των ισχυρισμών που προσδιορίζουν την

30

απαίτηση δεν εξυπακούει και την προβολή άλλων θετικών γεγονότων, τα οποία είτε την αποδυναμώνουν είτε την καθιστούν ανεδαφική.

- 5 (γ) Λανθασμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο επέτρεψε, με ενδιάμεση απόφασή του, να γίνει αναφορά στο θέμα κατά την επανεξέταση του Εφεσείουτα, έστω και αν το θέμα είχε θιγεί κατά την αντεξέταση.

*Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.
Η αντέφεση επιτράπηκε.*

- 10 Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Fullwood v. Hurley [1928] 1 K.B. 498.

Anglo-African Merchants v. Bayley [1969] 2 All E.R. 421.

North and South Co. v. Berkeley [1971] 1 W. L. R. 470.

Courtis and Others v. Iasonides (1970) 1 C.L.R. 180.

- 15 *Loucaides v. C.D. Hay and Sons Ltd (1971) 1 C.L.R. 134.*

Έφεση.

- 20 Έφεση από τον εναγόμενο κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Κράμβης, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 22 Φεβρουαρίου, 1987 (Αρ. Αγωγής 2465/83) με την οποία διατάχθηκε να πληρώσει στους ενάγοντες το ποσό των £559,51 σαν προμήθεια για την ανεύρεση αγοραστή για μετοχές της Τράπεζας Κύπρου.

Χρ. Κινάνης, για τον εφεσείοντα.

Α. Μαρκίδης, για τους εφεσίβλητους.

- 25 ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής κ. Γ.Μ. ΠΙΚΗΣ.

- 30 ΠΙΚΗΣ, Δ.: Οι εφεσίβλητοι (Investments Services Ltd) ασκούν το επάγγελμα του χρηματιστή (broker) με κύρια ασχολία τη μεσολάβηση στην αγορά και πώληση μετοχών δημόσιων εταιρειών.

Ο εφεσείων είναι ιδιοκτήτης μετοχών της Τράπεζας Κύπρου.

Οι εφεσίβλητοι ενήγαγαν τον εφεσείοντα ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας με αξίωση την καταβολή συμφωνηθείσας προμήθειας για τη διεκπεραίωση της εντολής του για την πώληση αριθμού μετοχών της Τράπεζας Κύπρου σε αγοραστή τον οποίο θα εξεύρισκαν. Ανευρέθη αγοραστής έτοιμος και πρόθυμος να αγοράσει τις μετοχές καταβάλλοντας το τίμημα πλην όμως ο εφεσείων αρνήθηκε να τις μεταβιβάσει. Η υποχρέωση για την καταβολή της προμήθειας προέκυψε παρά την ματαίωση της δικαιοπραξίας ενόψει της εκπλήρωσης στο ακέραιο του μεσολαβητικού έργου των εφεσίβλητων, οπότεν προέκυψε και το δικαίωμα για την συμβατική ανταμοιβή τους. Ο εφεσείων αρνήθηκε την ύπαρξη τελειωτικής συμφωνίας μεταξύ των μερών για την πώληση των μετοχών του. Η εντολή προς τους εφεσίβλητους ήταν προκαταρκτική και απέβλεπε στη διερεύνηση των δυνατοτήτων πώλησης των μετοχών του σε ορισμένη τιμή και όρους υπό την αίρεση της τελικής του έγκρισης. Ο εφεσείων στην υπεράσπιση του αρνήθηκε, όχι μόνο τη συνομολόγηση βέβαιης συμφωνίας αλλά καθόρισε και όλα τα γεγονότα τα οποία προσδιόριζαν τη σχέση του με τους εφεσίβλητους. Συνοψίζοντας, η υπεράσπιση συνίσταται στην άρνηση ύπαρξης συμφωνίας μεταξύ των μερών συνοδευόμενη από έκθεση των γεγονότων τα οποία απεκάλυπταν και προσδιόριζαν το πλαίσιο της μεταξύ τους σχέσης.

Μετά από αξιολόγηση της προσαχθείσας μαρτυρίας το Δικαστήριο αποδέχθηκε την εκδοχή των εφεσίβλητων και προέβη στο εύρημα ότι ο εφεσείων εξουσιοδότησε τους εφεσίβλητους να προβούν στην πώληση συγκεκριμένου αριθμού μετοχών της Τράπεζας Κύπρου για καθορισμένη τιμή σε αγοραστή, τον οποίο οι εφεσίβλητοι θα μεσολαβούσαν να εξεύρουν. Η εντολή εκτελέστηκε με την ανεύρεση αγοραστή πρόθυμου και έτοιμου να αγοράσει τις μετοχές στην οριοθείσα απο τον εφεσείοντα τιμή. Οχι μόνο ήταν έτοιμος ο αγοραστής να καταβάλει το τίμημα αλλά και το κατέβαλε στους εφεσίβλητους καθώς και προμήθεια

για τη μεσολάβησή τους. Η ολοκλήρωση της συμφωνίας ανακόπηκε ως αποτέλεσμα της απροθυμίας του εφεσείοντα να τιμήσει τη συμφωνία του. Ως αποτέλεσμα κρίθηκε ότι οι εφεσίβλητοι νομιμοποιούνταν στην απαίτησή τους, η οποία επισφραγίστηκε με την έκδοση απόφασης υπέρ τους. Ο μόνος λόγος για τον οποίο επιζητείται η ακύρωση της πρωτόδικης απόφασης, μετά την εγκατάλειψη κατά τη συζήτηση των άλλων λόγων της έφεσης, συνδέεται με γεγονός στο οποίο έγινε ακροθιγής αναφορά στη μαρτυρία αλλά δεν αποτέλεσε επίδικο θέμα βάσει της δικογραφίας. Το γεγονός αυτό προέκυψε από την αποκάλυψη κατά τη δίκη ότι οι εφεσίβλητοι εισέπραξαν προμήθεια και από τον αγοραστή. Η συμπεριφορά αυτή καταρρίπτει σύμφωνα με τον εφεσείοντα, το βάθρο της αγωγής και καθιστά την απαίτησή τους ανεδαφική.

Προς υποστήριξη της έφεσης έγινε αναφορά σε αγγλικές αποφάσεις που υποστηρίζουν ότι η μυστική εισπραξη προμήθειας εκ μέρους του εντολοδόχου από τον αντισυμβαλλόμενο καθιστά αβάσιμη την εισπραξη προμήθειας από τον εντολέα. Η εισπραξη προμήθειας από το μεσάζοντα και από το δεύτερο μέρος είναι επιτρεπτή μόνο εφόσον είναι σε γνώση και με τη συγκατάθεση του πρώτου μέρους. (*Fullwood v. Hurley* [1928] 1 K.B. 498, *Anglo-African Merchants v. Bayley* [1969] 2 All E.R. 421, *North and South Co. v. Berkeley* [1971] 1 W.L.R. 470. Το θέμα επίσης συζητείται από τον Bowstead, *On Agency* 14th edition, p.188-189.) Η άγνοια του γεγονότος είναι αρκετή για εκθεμελίωση της απαίτησης για προμήθεια. Η απόδειξη δόλου δεν είναι απαραίτητη.

Εφόσον είναι παραδεκτό ότι οι εφεσίβλητοι εισέπραξαν προμήθεια από τη συμφωνηθείσα μεταβίβαση των μετοχών και από τον αγοραστή, εισηγήθηκε ο δικηγόρος του εφεσείοντα, η απαίτηση για προμήθεια πρέπει να κριθεί απαράδεκτη και η απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου περί του αντιθέτου να ανατραπεί. Τα ευρήματα του Δικαστηρίου ως προς τα πρωτογενή γεγονότα δεν έχουν αμφισβητηθεί, ορθά κατά την κρίση μας, ενόψει του ότι αυτά ανάγονται κατά κύριο λόγο στην εκτίμηση της αξιοπι-

στίας των μαρτύρων.

Οι εφεσίβλητοι αμφισβητούν ότι ο λόγος που έχει προβληθεί μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο έφεσης ενόψει του ότι ευρίσκεται εκτός του πλαισίου των επίδικων θεμάτων. Στην πραγματικότητα δεν αποτέλεσε, όπως εισηγήθηκε ο δικηγόρος των εφεσίβλητων, θέμα της αγωγής παρά τη συμπτωματική αναφορά που έγινε στο γεγονός της είσπραξης προμήθειας από τον αγοραστή. Ως γεγονός, η αναφορά στην είσπραξη προμήθειας από τον αγοραστή έγινε συμπτωματικά με την περιγραφή των συνθηκών τελείωσης της συμφωνίας για την πώληση των μετοχών. Προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης ότι μετά την αποκάλυψη του γεγονότος αυτού απασχόλησε το δικηγόρο του εφεσείοντα η πιθανότητα τροποποίησης της υπεράσπισης αλλά τελικά δεν επεδιώχθη και τοιουτοτρόπως αφήθη ανέπαφος ο προσδιορισμός των επίδικων θεμάτων από τη δικογραφία. Η διαπίστωση αυτή θέτει το λόγο που έχει προβληθεί προς υποστήριξη της έφεσης εκτός των θεμάτων της δίκης. Εξέταση του σ' αυτό το στάδιο θα προκαλούσε όχι μόνο αιφνιδιασμό στους εφεσίβλητους αλλά συγχρόνως θα τους αποστερούσε το δικαίωμα να απαντήσουν, το οποίο θα είχαν αν ο εφεσείων προέβαινε σε τροποποίηση της υπεράσπισης του. Η θέση των εφεσίβλητων κρίνεται ορθή.

Οι αρχές του δικονομικού δικαίου περιορίζουν τα επίδικα θέματα σε εκείνα τα οποία προσδιορίζονται από τη δικογραφία· δηλαδή την απαίτηση, την υπεράσπιση και την απάντηση όπου υπάρχει. Ο επακριβής προσδιορισμός των επίδικων θεμάτων συναρτάται άμεσα με το αντιπαραθετικό σύστημα δίκης που ισχύει στο δικαϊκό μας σύστημα και απόρροια της φυσικής δικαιοσύνης που επιβάλλει τη διασφάλιση του δικαιώματος διαδίκου για ουσιαστική ευκαιρία απάντησης στις θέσεις και ισχυρισμούς του αντιδίκου του. Η δίκη δρομολογείται, όπως επιγραμματικά ανέφερε ο τότε Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου κ. Βασιλειάδης στην υπόθεση *Homeros Th. Courtis and Others v. Panos K. Iasonides* (1970) 1 C.L.R. 180, (βλέπε επίσης *Christakis Loucaides v. C.D.Hay and Sons Ltd*

(1971) 1 C.L.R. 134) κατά μήκος των γραμμών που οριοθετεί η δικογραφία και η δίκη διατρέχει την ίδια πορεία όπως και το τραίνο κατά μήκος των προκαθορισμένων γραμμών της διαδρομής. Αν τους παρείχετο η ευκαιρία απάντησης στους ισχυρισμούς του εφεσείοντα, οι εφεσίβλητοι θα είχαν τη δυνατότητα να εκθέσουν ενώπιον του δικαστηρίου, εισηγήθηκε ο δικηγόρος τους, ότι η είσπραξη προμήθειας από τον αγοραστή ήταν εν γνώσει και έγινε με τη συγκατάθεση του εφεσείοντα καθώς και σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή πρακτική. Ο δικηγόρος του εφεσείοντα παραδέχθηκε ότι ο λόγος που προβλήθηκε προς υποστήριξη της έφεσης δεν είχε εγερθεί ρητά με την υπεράσπιση. Εισηγήθηκε όμως, ότι είχε εγερθεί έμμεσα με τη γενική άρνηση της απαίτησης των εναγόντων και των ισχυρισμών που διατυπώθηκαν στην απαίτηση προς υποστήριξή της όπως επίσης και με την αναφορά, που έγινε, ομολογουμένως συμπτωματική, κατά τη διάρκεια της δίκης. Δε συμφωνούμε. Η γενική άρνηση των ισχυρισμών που προσδιορίζουν την απαίτηση δεν εξυπακούει και την προβολή άλλων θετικών γεγονότων, τα οποία είτε την αποδυναμώνουν ή την καθιστούν ανεδαφική. Περαιτέρω η άρνηση της απαίτησης με τη διατύπωση της σε ξεχωριστή παράγραφο δεν μπορεί να διαχωρισθεί από το πλαίσιο της υπεράσπισης το οποίο στοιχειοθετείται από το σύνολο των ισχυρισμών που εκτίθενται στο σχετικό κείμενο της δικογραφίας. Στην προκείμενη περίπτωση ο εφεσείων εκτός από την άρνηση της απαίτησης προσδιόρισε και τα θετικά γεγονότα τα οποία την καθιστούσαν ανεδαφική.

Το γεγονός ότι το πρωτόδικο δικαστήριο κατά την επανεξέταση του εφεσείοντα επέτρεψε αναφορά και στα γεγονότα που αφορούν την είσπραξη προμήθειας από τον αγοραστή δεν μεταβάλλει τα επίδικα θέματα και έρχεται μάλιστα σε αντίθεση με την προηγούμενη άρνηση του δικαστηρίου να επιτρέψει διερεύνηση του ιδίου θέματος κατά τη διάρκεια της δίκης. Συγκεκριμένα το δικαστήριο ανέφερε ότι η μαρτυρία για την είσπραξη προμήθειας από τον αγοραστή βρισκόταν εκτός του πεδίου των επίδικων θεμάτων και για τον λόγο αυτό έπρεπε να αγνοηθεί εκτός αν επιδιωκόταν η τροποποίηση της υπεράσπισης. Με το

ίδιο πνεύμα έπρεπε να είχε κριθεί και το αίτημα του εφεσείοντα για την εξέταση του θέματος κατά την επανεξέταση του εφεσείοντα. Δηλαδή αν πράγματι το θέμα είχε θιγεί κατά την αντέξετάσή του έπρεπε να αγνοηθεί. Συνεπώς ευσταθεί η αντέφεση ότι η σχετική απόφαση (ruling) του δικαστηρίου στο θέμα αυτό ήταν εσφαλμένη. Ούτε αναφορά στο κείμενο της απόφασης του πρωτόδικου δικαστηρίου στο παρεμφερές αυτό θέμα μεταβάλλει τα επίδικα θέματα, τα οποία παραμένουν προσδεδεμένα σε όλη τη διάρκεια της δίκης στη δικογραφία και τις λογικές προεκτάσεις των θεμάτων που προσδιορίζονται με τις εγγράφους προτάσεις των διαδίκων.

5

10

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα. Η αντέφεση επιτρέπεται.

*Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.
Η αντέφεση επιτρέπεται.*